

Ola Larsson
Toffelmakare. Född i Grännum,
Jemshög 1847.
Listers hd.

2592

Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Goenissen och tomten.

Goenissen och tomten voro nästan det samma. Men goenissen var större och kraftfullare än de små tomtarna. Båda bringade lycka och rikedom. Det var många förr, som sett sådana. De sågo ut som en gubbe, men klädseln var olika. Julkvällen skulle gröt och mjölk sättas ut till goenissen eller tomten i ladugården, där de hölls. Tomten eller goenissen fick de hålla sig väl med, annars kunde de dra från den.

Ola Larsson
Toffelmakare. Född i Grännum
Jemshög 1847.
Listers hd.

2592

Upptecknat av
Ole Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESBOK

Skogssnuvan.

Hon såg ut som en skön kvinna och fint klädd. Men baktill skulle hon vara ihålig som ett tråg. Hon brukade förvilla manfolk i skogen, så att de ej hittade någon stans. De kunde inte slippa henne och genom sin skönhet drog hon dem till sig. I bland hände det, att hon drog dem med sig ner i en sjö eller å. Det skulle hjälpa, om de vände tröjan. Skogssnuvan var något slags troll.

Ola Larsson
Toffelmakare. Född i Grännum,
Jemshög 1847. Bor i Mörrum.
Listers hd.

2592

Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESBOK

Gengångare, en skendöd.

I Grännum fanns en gammal ryggåsstuga, där gamla fick flytta in. Där bodde en gumma, som kallades "Tiggubba Hanna" efter sin far, som gått och tiggat. Gumman blev så sjuk, och en middag dog hon. Man tvättade liket klädde det, lade en psalmbok och en sax på liket och ställde det som brukligt var på en höstahäck, som var klädd med ett lakan, i stuan. Fram på natten kom så gumman gående in i kammaren, där de andra lågo och ställde sig framför kakelugnen. De vaknade och blevo alldeles vettskrända och en bad gumman i Guds namn gå och lägga sig igen. "Det är så kallt ligga där ute," svarade gumman. Hon hade varit skendöd och levde i många år.

2592

Ola Larsson
Toffelmakare. Född i Grännum,
Jemshög 1847. Bor i Mörrum.
Listers hd.

4.
Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Necken.

En del liknade necken vid en häst andra vid en ox.

Det var ingen bestämd skepnad, han hade. Han höll sig i åar och sjöar
men kunde springa upp och visa sig på land. I min barndom talade de
mycket om necken. Det skulle vara mycket farligt råka ut för honom, men
jag har aldrig hört, han skadade någon.

Ola Larsson
Toffelmakare. Född i Grännum
Jenshög 1847. Bor i Mörrum.
Listers hd.

2592

Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Slättergille, höstgille, brydegille, skättegille.

Förr sådde de ingen gräs. De höstade gräs i tjärr och på ångarna/uppånga höste/. När allt gräset var avhugget, ställdes till med ett gille för alla, som hjälpt till. Mat och brännvin och dans ute på logen. Pojkarna, som hjälpt till, hade töser med sig. När de inbär-gat säden och plockat upp potatisen hade de ett stort höstgille för alla, som hjälpt till. Mycket mat och dans mest hela natten ibland.

Sen var det en rolig tid på hösten, när linet skulle brytas. Då var det brydegillen en lång tid i byn. Drängar och pigor hjälptes åt. Kar-larna krossade och töserna slötade på mindre bråkar. På kvällen blev den gille med dans. De hade det så frikostig förr i tiden, när de hade gille. Men de tog igen det i vardagslag. Till julen skulle de till ex. ha siktat mjöl, men sen blandade de kliet i det grova mjölet, som de skulle ha efter jul. Så hade de skättegille. Allt som hänt under hela året skulle redas upp då. Det var bara fruntimmer på detta gil-le. Bra mat hela dagen, men inget särskilt om kvällen.

Vi önskar eder lycka te båd kalvar och ko.
För alltså -----.

5. Nu sättom vi maj uti bondens vägg.
Maj -----.
Här väntom vi oss ett halvt tjog ägg.
För alltså -----.
6. Nu hörom vi mor uppå golvet gå.
Maj -----.
Hon söker efter ägg i var endaste vrå.
För alltså -----.
7. O kunnom vi inte de äggena få.
Maj -----.
Så låtom de blanka riksdalerna gå.
För alltså -----.
8. Stor tack, stor tack både far och mor.
Maj -----.
För den gåvan hon var både fager o ster.
För alltså ----.
9. Nu går vi oss åt gåren.
Maj vare---.
O vi kommer icke igen förrän te våren.
För alltså ----.

Den allra äldsta majvisan började:
All världens okapare an evighet
Hör det vi nu bedje.
Men den visan var glömd, när Ola Larsson var pojke.

Ola Larsson
Toffelmakare. Född i Grännum,
Jemshög 1847. Bor i Mörrum.
Listers hd.

2592

Upptecknat av
Ole Thulin
Sept. 1929.

9.
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESBEHOV

Svartkonstskolan i Vittenberg och en präst som gått där.

I Vittenberg fanns det en skola, där de lärde svartkonst. De, som genogått den, kunde göra, vad de ville. Det fanns en präst i Jemshög, som gått igenom den. En gång hade en man blivit mördad i byn. Litet efteråt skulle den ena pigan gå och hämta vatten en kväll, sen det blivit mörkt. Hon måste gå över kyrkogården för att komma till källan. När hon kommit in på kyrkogården, fick hon höra ett skärande skrik, och hon blev så rädd, så hon höll på svinnna av. Pigan talade genast om det för prästen, när hon kom in. Han klädde på sig prästdräkt och gick ner till kyrkogården. Båda pigorna följde efter. Prästen gick fram till gravan varifrån skriket kom och började tala ett språk, som inte pigorna förstodo. Men han slutade talet: "Var lugn allt ska bli bra". Sen gick han hem. Följande dag kom mördaren själv och erkände brottet.

Ola Larsson.
Toffelmakare. Född i Grännum
Jemshög 1847. Bor i Mörrum.
Listers hd.

2592

Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

Tur med ormar.

En gång var jag med en kusin, som bodde långt uppe i skogarna, till hans hem. Det var samma år, som jag läste mig fram. När jag kom till deras stuga, fick jag se en stor ofantligt tjock orm ligga framför tröskeln. Jag fick tag i en stake och slog ihjäl orme. "Det skulle du inte ha gjort", sade min kusin, när han fick se det, "den ormen ger mor mjölk både mornar och kvällar." De hade för sig, att ormar skulle bringa tur. Det var bra, om ormar hade sitt tillhåll i gömselsten.

Ola Larsson
Toffelnakare, Född i Grännum
Jemshög 1847. Bor i Mörrum.
Listers hd.

2592

Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Julakvällen kunna se vilka, som skulle dö.

Det fanns vissa personer, som hade förmågan, att när de gick utanför fönstren julkvällen och tittade in kunde se, vilka som skulle dö under det kommande året. Dessa sågo de då huvudlösa.

Cla Larsson
Tofvelmakare. Född i Grännum,
Jemshög 1847.
Listers hd.

2592

12.
Upptecknat av
Olle Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

De dödas julotta.

Alla döda uppstod klockan 12 julaften och samlades i kyrkan. De hade då en gudstjänst. Kom någon levande dit och störde dem, blev han olycklig. Han blev inte dödad men kom i trångnål på något sätt. Klockan 4, när de levande kom till kyrkan, var allt tyst och lugnt igen.

Ola Larsson
Toffelnaktare. Född i Grännum
Jemshög 1847. Bor i Mörrum.
Listers hd.

2592

13.
Upptecknat av
Ole Thulin
Sept. 1929.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Annandag jul rida Staffans skoje./Uttalas sch/

Tidigt annandag juls morgon skulle öränger och bond-
pojkar ut och rida Staffans skoje. Vi brukade vara 3-4 i sällskap och
red längs vägarna genom byn. Vi sjungo Staffans visan, men jag kommer
bara ihåg detta: Staffan var en stallerdräng.

Han vattnar sina fålar fem
Allt för den ljusa stjärnan.
Ingen dager synes än
stjärnan uppå himmelen
den blänker.

Så skulle vi vattna hästarna i vatten, som rann mot norr andags-
morgon. Det är alltid någon bäck, som rinner mot norr även i Blekinge.
I Grännum fanns en liten bäck, som vi brukade rida till. Det var för att
hästarna skulle bli friska.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sida

Isenrisen och konsten

1.

Kapselurvar

2.

konjüngare - skendöd

3.

Veckor

4.

Plåttorgille, Nöstagille, Brydegille, Mållögille

5.

Käjsjungving o. majvisa.

6-8.

Marknads-skolan i Wittenberg o. en gått som gått där.

9.

Fur med ormar

10.

Multydon

11.

De dödas julotta

12.

Pida Staffens skåp.

13.